

**Funkcje i możliwości rozwoju
OPP Dom Harcerza.
Element konsultacji społecznych**

**Na zamówienie:
Urzędu Miasta Torunia**

Spis treści

Spis treści	2
Nota metodologiczna	3
Zakres przedmiotowy	3
Zakres podmiotowy. Metoda badawcza	3
Dobór próby i metoda gromadzenia danych	4
Możliwości wnioskowania. Wady próby wolontarystycznej	5
Możliwości porównania danych pochodzących z różnych źródeł	5
Potrzeba i możliwość uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych	6
Dostęp do oferty zajęć dodatkowych	6
Dostęp do oferty zajęć w placówkach samorządowych	9
Dostęp do zajęć ze względu na koszt	10
Gotowość do ponoszenia odpłatności na zajęcia	10
Dostęp do zajęć dodatkowych ze względu na lokalizację	12
Ocena oferty i funkcjonowania OPP Dom Harcerza	14
Scenariusze zmiany – OPP Dom Harcerza	17
Zmiany w zakresie oferty zajęć	17
Zmiana odpłatności za zajęcia	19
Zalety i wady lokalizacji OPP DH	19
Podsumowanie. Możliwości zmiany	20
Aneks 1. Wypowiedzi dzieci i młodzieży	21

Nota metodologiczna

Zakres przedmiotowy

Celem badania była diagnoza potrzeb zmiany oferty oraz sposobu funkcjonowania OPP Dom Harcerza.

Trzy cele szczegółowe badania:

1. ocena potrzeb edukacyjnych klientów i potencjalnych klientów OPP Dom Harcerza;
2. ocena dostępności oferty OPP Dom Harcerza dla klientów oraz potencjalnych klientów;
3. ocena potrzeby zmian oferty, zakresu działalności, lokalizacji, itp. OPP Dom Harcerza.

Podstawowym założeniem, które przyświecało badaniu było dostarczenie wiedzy na temat potrzeb i możliwości rozwojowych, z uwzględnieniem potrzeb obecnych i potencjalnych klientów (użytkowników).

Zakres podmiotowy. Metoda badawcza

Ze względu na postawione cele badania zasadne było objęcie badaniem trzech grup badanych:

- mieszkańców miasta (potencjalnych klientów),
- rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia oferowane przez OPP Dom Harcerza (klienci),
- nauczyciele pracujący w OPP Dom Harcerza.

W trakcie konsultacji prowadzonych z rodzicami, prowadzono wywiady swobodne z dodatkową grupą, jaką były:

dzieci uczęszczające na zajęcia oferowane w OPP Dom Harcerza.

Dobór próby i metoda gromadzenia danych

Mieszkańcy Miasta (potencjalni klienci)

W badaniu uczestniczyli mieszkańcy miasta, będący rodzicami dzieci w wieku 5-19 lat, to jest w wieku, w którym dzieci i młodzież korzysta z zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych.

Próba miała charakter reprezentatywny, czyli można na jej podstawie wnioskować o postawach całej zbiorowości. Badaniem objęto 500 osób, dobranych losowo na podstawie danych teleadresowych gminy Miasta Toruń. Losowanie miało charakter optymalny, to jest podzielono całą populację na grona, które odpowiadały poszczególnym dzielnicom miasta i w obrębie tak wytypowanych grup dokonano losowania badanych.

Badanie realizowano za pomocą wywiadów kwestionariuszowych osobistych.

Rodzice dzieci uczestniczących w zajęciach OPP Dom Harcerza

Ze względu na czas realizacji konsultacji próba miała charakter wolontarystyczny, to znaczy przygotowany kwestionariusz wypełnili tylko rodzice/opiekunowie dzieci, którzy zgłosili się do OPP Dom Harcerza w terminie wyznaczonym na konsultacje społeczne bądź skontaktowali się z organizatorem konsultacji i uzyskali kwestionariusz w wersji elektronicznej.

Badaniu poddano łącznie 141 osób. Ze względu na sposób doboru próby, a także brak informacji na temat całej populacji (jakie cechy społeczno-demograficzne mają rodzice/opiekunowie z OPP Dom Harcerza) nie można ocenić, na ile reprezentatywna jest zrealizowana próba.

Badani wypełniali samodzielnie przygotowane kwestionariusze. W trakcie konsultacji obecni byli badacze, którzy mogli asystować w trakcie wypełniania ankiety, gdy respondenci zgłaszali problem ze zrozumieniem pytania.

W badaniu rodziców uzyskane odpowiedzi nie były w żaden sposób wiązane z danymi osobowymi respondentów, zarówno na etapie gromadzenia, jak i analizy danych.

Nauczyciele

Badaniu poddano wszystkich nauczycieli prowadzących zajęcia w OPP Dom Harcerza. Próba objęła 10 osób.

Respondenci wypełniali ankiety pisemne, które przekazywane były wprost do Wydziału Komunikacji Społecznej i Informacji Urzędu Miasta Torunia. Mogły być także

przesłane w wersji elektronicznej.

W przypadku badania nauczycieli, podobnie jak w przypadku rodziców, uzyskane odpowiedzi nie były w żaden sposób wiązane z danymi osobowymi respondentów, zarówno na etapie gromadzenia, jak i analizy danych.

Dzieci i młodzież – uczestnicy zajęć

Badaniu poddano uczestników zajęć, którzy towarzyszyli rodzicom w trakcie konsultacji. Z dziećmi prowadzono wywiady swobodne. Przeprowadzono 12 wywiadów.

Możliwości wnioskowania. Wady próby wolontarystycznej

Próba mieszkańców, ze względu na jej dobór, w którym uwzględniono strukturę społeczną miasta, ma charakter reprezentatywny, co umożliwia pełne i trafne wnioskowanie.

Inaczej jest w przypadku rodziców i opiekunów dzieci uczących się w OPP Dom Harcerza. W wyniku sposobu doboru próby (wolontarystyczny) zrealizowana próba nie ma charakteru reprezentatywnego dla miasta, ale – co ważniejsze – nie jest możliwa interpretacja, na ile próba jest reprezentatywna dla OPP Dom Harcerza.

Wśród badanych rodziców/opiekunów zauważamy znaczącą przewagę osób mieszkających na Starówce i w jej otoczeniu (Przedmieścia: Jakubskie, Bydgoskie, Mokre) oraz nadreprezentację osób z wysokim i średnim statusem społecznym (osób z wyższym wykształceniem, aktywnych zawodowo, charakteryzujących swoją sytuację materialną jako dobrą lub bardzo dobrą).

Możliwości porównania danych pochodzących z różnych źródeł

Ze względu na cel badania (ocena potrzeb edukacyjnych oraz dostępności do oferty OPP Dom Harcerza i potrzeby zmian oferty i sposobu funkcjonowania placówki) w badaniu przyjęto, że należy dążyć do porównywalności gromadzonych danych, bez względu na ich źródło. W praktyce oznaczało to, że zamieszczono identyczne pytania w ankietach kierowanych do różnych grup respondentów.

Potrzeba i możliwość uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych

Dostęp do oferty zajęć dodatkowych

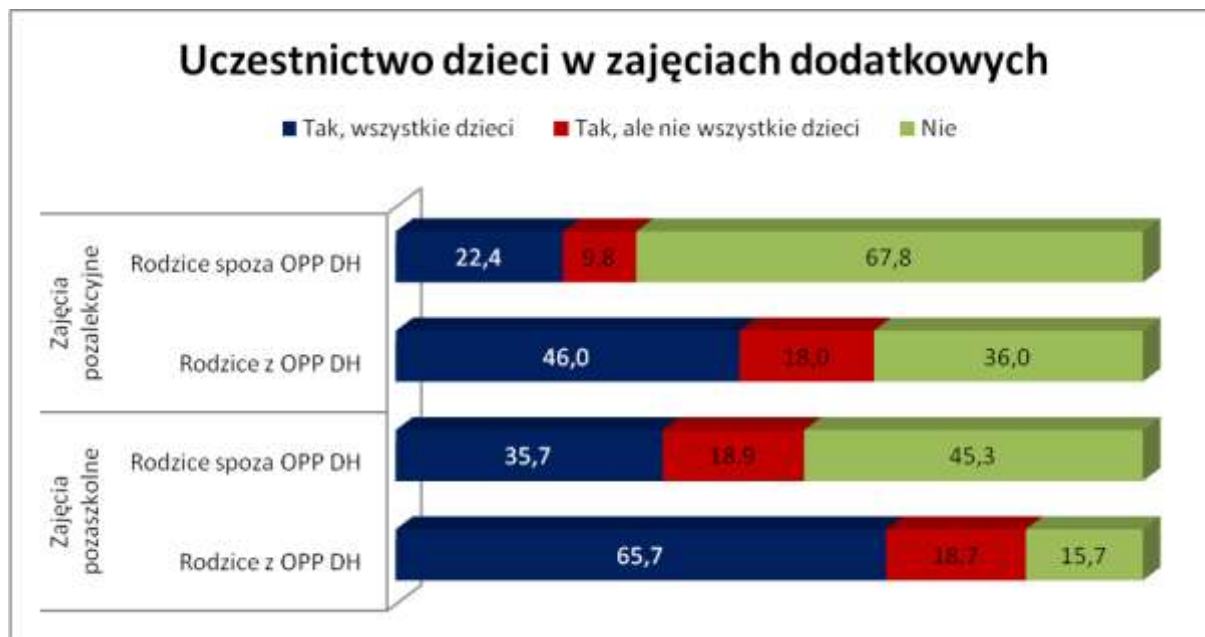
Jednym z problemów postawionych w badaniu było to, na ile OPP Dom Harcerza (dalej OPP DH) spełnia potrzeby mieszkańców, w szczególności na ile umożliwia dostęp do oferty zajęć finansowanych z budżetu gminy dla dzieci i młodzieży z Torunia. Rozstrzygnięcie tego pytania wymagało jednak uprzedniej odpowiedzi na pytanie, czy występuje różnica w dostępie do oferty zajęć dodatkowych oraz w potrzebie korzystania z niej między tymi, którzy uczestniczą w kursach OPP Dom Harcerza i pozostałymi mieszkańcami.

Dzieci rodziców i opiekunów – klientów OPP DH częściej niż dzieci pozostałych mieszkańców miasta uczestniczą w zajęciach dodatkowych, zarówno pozalekcyjnych (realizowanych na terenie szkoły), jak i pozaszkolnych. Zwróćmy uwagę, że w przypadku pierwszej grupy 65,7% wszystkich dzieci z rodziny uczestniczy w zajęciach pozaszkolnych, a niemal połowa (46%) uczestniczy także w zajęciach pozalekcyjnych. Inaczej jest w przypadku pozostałych mieszkańców, grupy te liczą odpowiednio 35,7% i 22,4%. Należy podkreślić, że dzieci pozostałych mieszkańców relatywnie częściej korzystają z oferty zajęć pozalekcyjnych, niż z oferty zajęć pozaszkolnych w stosunku do rówieśników z OPP DH.

Możliwość korzystania z oferty OPP Dom Harcerza stanowi znaczące ułatwienie w dostępie do oferty zajęć dodatkowych. Ponad 2/3 rodziców korzystających z tej oferty mogło zapewnić wszystkim swoim dzieciom zajęcia pozaszkolne.

Należy jednak zwrócić uwagę, że jest to grupa rodziców aktywniejszych pod tym względem – to znaczy, częściej niż pozostali mieszkańcy korzystają oni także z zajęć pozalekcyjnych.

Wykres 1. Dostęp dzieci do zajęć dodatkowych

Źródło: Badania własne, Toruń 2014.

Różnice w intensywności korzystania z oferty zajęć dodatkowych można wiązać z kilkoma czynnikami:

- ✓ potrzebą dzieci i ich rodziców – gotowość i motywacja dzieci do korzystania z takich zajęć; przekonanie rodziców o ich użyteczności;
- ✓ możliwościami organizacyjnymi dla dzieci lub dla rodziców – obciążenie dzieci innymi obowiązkami (np. szkolnymi), możliwość zawiezienia/zaprowadzenia dzieci na zajęcia
- ✓ dostępność oferty – lokalizacyjna (czy oferta jest dostępna w zamieszkiwanej dzielnicy) i finansowa (czy koszt udziału w oferowanych zajęciach jest możliwy do poniesienia przez rodzinę).

Badani mieszkańcy rzadziej niż rodzice z OPP DH mają potrzebę korzystania z zajęć dodatkowych. Jeśli jednak analizy ograniczymy do podobnych pod względem cech społeczno-demograficznych, to zauważamy, że mieszkańcy o średnim i wyższym statusie (średnim bądź wyższym wykształceniu, aktywni zawodowo, o dość dobrej sytuacji materialnej) przyjmują podobne strategie związane z dodatkowym kształceniem (rozwojem) dzieci jak rodzice z OPP.

Oznacza to, że częściej z oferty zajęć dodatkowych (pozaszkolnych i pozalekcyjnych) korzystają dzieci rodziców młodych (w wieku do 44 lat), aktywnych zawodowo, z co najmniej średnim wykształceniem, o bardzo dobrej i dobrej sytuacji materialnej, których rodziny są

małe (jest 1 lub 2 dzieci w wieku szkolnym).

W przypadku większych rodzin (3 dzieci i więcej) na ogół rodzice decydują się na korzystanie z zajęć dodatkowych tylko części dzieci.

Dla mieszkańców główną barierą korzystania z zajęć dodatkowych – poza samym rozpoznaniem potrzeby uczestnictwa w takich zajęciach – jest koszt zajęć. Dla rodziców z OPP DH główne bariery korzystania z zajęć to – oprócz kosztu zajęć – brak interesującej oferty i brak oferty w miejscu zamieszkania.

W przypadku obu grup zauważamy, że barierą dostępu do zajęć pozaszkolnych jest zbyt mała liczba atrakcyjnych (w sensie merytorycznym, jak i finansowym) ofert zajęć prowadzonych w dzielnicach.

Rodzice, których dzieci są podopiecznymi OPP, jeśli w ograniczonym stopniu korzystają z oferty innej niż wybrane zajęcia w ognisku, to dlatego, że oferta w pobliżu ich miejsca zamieszkania jest nieinteresująca, zbyt droga lub w ogóle nie istnieje.

Z kolei, pozostali mieszkańcy niekorzystający z zajęć dodatkowych (67,8% z zajęć pozalekcyjnych i 45,3% z zajęć pozaszkolnych), kierują się przede wszystkim brakiem czasu na dodatkowe zajęcia lub nie widzą potrzeby takiej dodatkowej edukacji. Co dziesiąty z tych rodziców (spoza OPP DH) ocenił ofertę lokalną jako nieciekawą, zbyt drogą lub w ogóle nieobecną. Dla mieszkańców ważne jest występowanie obu tych cech łącznie, to znaczy – jeśli są szukają ofert zajęć dodatkowych, to takich, które byłyby zarazem interesujące i dostępne cenowo¹.

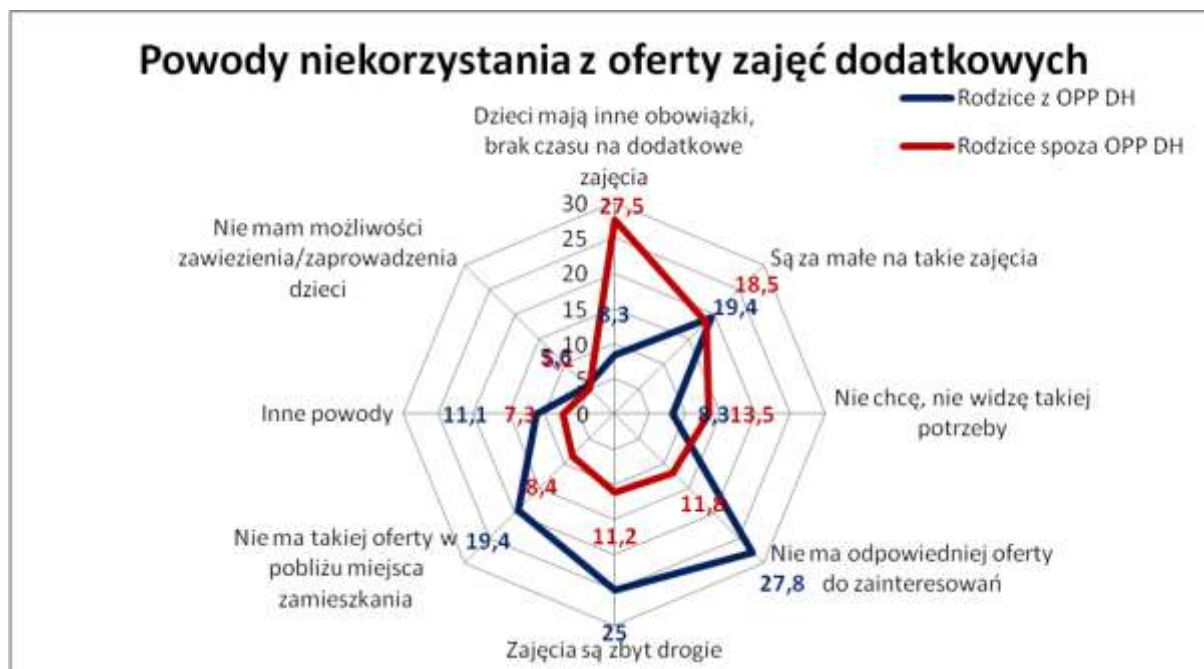
---

¹ Badania nad skłonnością do zachowań przemocowych młodzieży wybranych dzielnic Miasta wskazują, że jednym ze środków prewencji może być zapobieganie wykluczeniu kulturalnemu młodzieży i włączenie jej do zajęć pozaszkolnych.

W przypadku tej młodzieży zachodzą dwie niekorzystne okoliczności łącznie – mieszkają w dzielnicach, gdzie oferta tych zajęć jest ograniczona i jednocześnie pochodzą z rodzin o niższym statusie społecznym, co wiąże się z obniżeniem gotowości rodziców do angażowania się oraz środków finansowych rodziny na rzecz dodatkowego rozwoju dzieci.

Wykres 2. Powody niekorzystania z oferty zajęć dodatkowych

Źródło: *Badania własne, Toruń 2014.*

Dostęp do oferty zajęć w placówkach samorządowych

Mieszkańcy i rodzice szukali ofert zajęć z pośrednictwem podobnych instytucji (najczęściej w placówkach prowadzonych przez miasto) – odpowiednio 73,5% i 60,5%. Różnicę między grupami należy wiązać z wyrażaną przez nie potrzebami dodatkowego kształcenia, a tę z kolei ze statusem osób badanych (znacząca jest nadreprezentacja osób z wykształceniem wyższym i średnim wśród rodziców z OPP DH).

Rodzice z OPP DH mają podobny poziom zaufania do oferty miejskiej (finansowanej przez miasto) i dzielnicowej (np. kluby osiedlowe) – często zaczynają poszukiwania zajęć dla dzieci we własnej dzielnicy (świadczy o tym nieznaczna przewaga osób, które poszukiwały takich ofert nad tymi, które sprawdzały ofertę placówek ogólnomiejskich).

Ze względu na wyższy status, ale też poszukiwanie interesujących zajęć, rodzice z OPP brali też pod uwagę oferty komercyjne częściej niż pozostali mieszkańcy.

Mieszkańcy częściej poszukują zajęć w placówkach miejskich, między innymi ze względu na to, że w ich dzielnicach nie funkcjonują instytucje (inne niż szkoły), które mają ofertę zajęć dla dzieci i młodzieży szkolnej. Jednak mieszkańcy częściej pomijają w tych poszukiwaniach placówki dzielnicowe.

Takie osiedla, gdzie mieszkańcy korzystają głównie z oferty zajęć pozalekcyjnych to

dzielnice oddalone od centrum miasta – Wrzosey, Bielany, Rudak, Czerniewice lub rozległe (Bydgoskie Przedmieście).

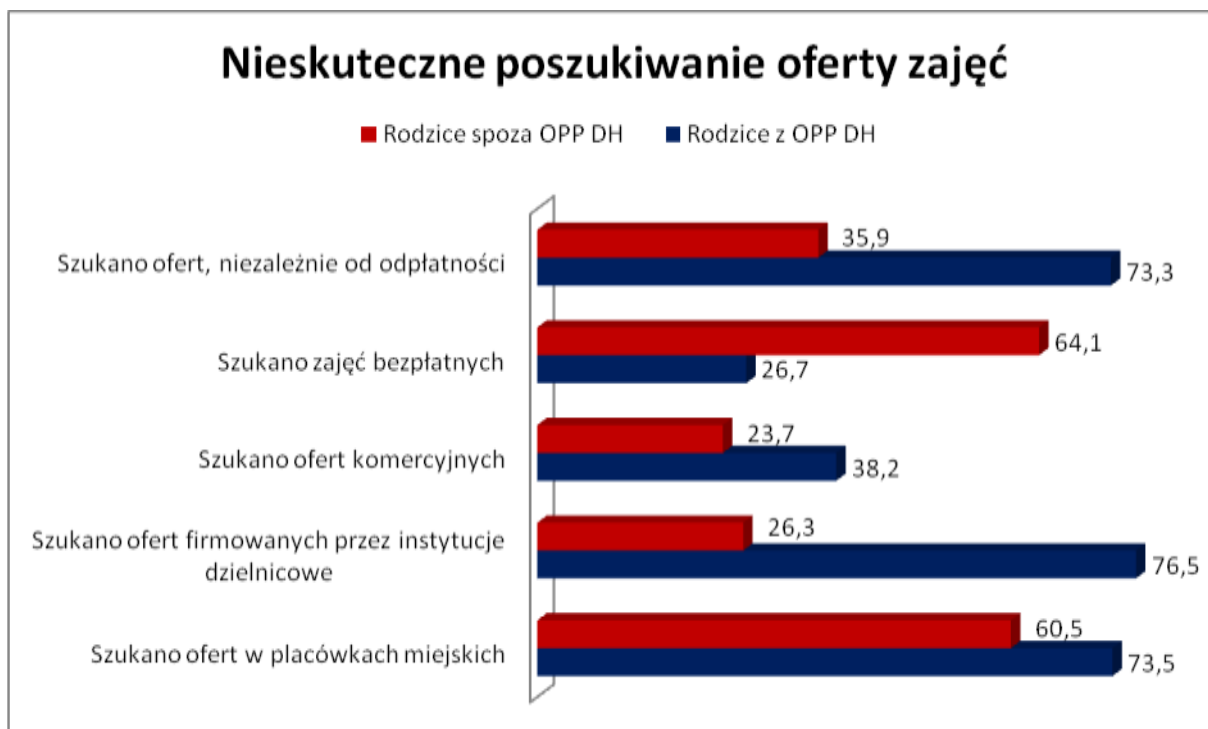
Z oferty zajęć pozaszkolnych, mimo takiego czynnika jak oddalenie od centrum, korzystają dzieci tam, gdzie aktywne są placówki miejskie – Podgórz, Stawki lub rozwinięta jest oferta klubów dzielnicowych (Rubinkowo).

Dostęp do zajęć ze względu na koszt

Mieszkańcy częściej niż rodzice z OPP DH kierują się kosztem zajęć. Częściej niż rodzice chcieliby, żeby dzieci uczestniczyły w zajęciach nieodpłatnych – szczególnie dotyczy to rodziców o niższym statusie materialnym. Powoduje to rzadsze uwzględnianie w poszukiwaniach oferty komercyjnej.

Odwrotnie jest w przypadku rodziców z OPP DH – ta grupa liczyła się z koniecznym kosztem zajęć dodatkowych i przyglądała się ofertom zajęć, niezależnie od odpłatności.

Wykres 3. Rodzaje (nieskutecznie) poszukiwanych zajęć

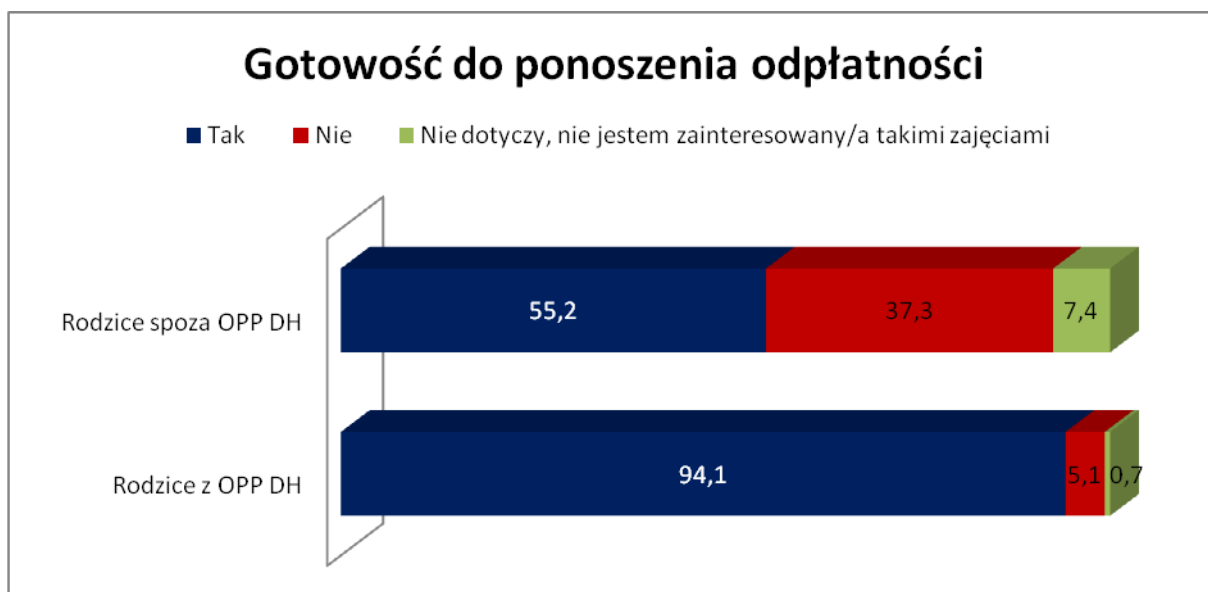
Źródło: *Badania własne*, Toruń 2014.

Gotowość do ponoszenia odpłatności na zajęcia

Mieszkańcy są w mniejszym stopniu niż rodzice z OPP gotowi do ponoszenia

odpłatności za zajęcia – taką gotowość wyraziło 55,2% badanych, w porównaniu z 94,1% rodziców z OPP DH. Gotowość ponoszenia takich wydatków wiąże się zwłaszcza ze statusem materialnym, wykształceniem i wiekiem rodziców, to znaczy im wyższy jest status materialny i wykształcenie rodziców, a zarazem są oni w szczytowym okresie rozwoju zawodowego 35-45 lat, tym większa jest gotowość do płacenia za zajęcia dzieci.

Wykres 4. Gotowość do ponoszenia odpłatności

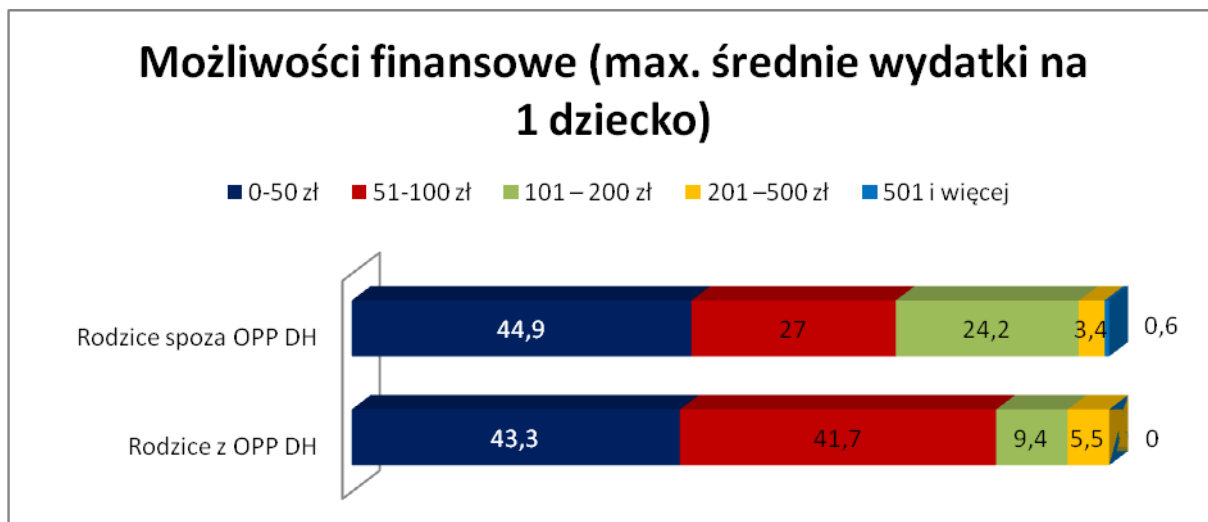

Źródło: *Badania własne*, Toruń 2014.

W przypadku, gdyby mieszkańcy mieli ponosić taką odpłatność, musiałaby ona mieć charakter symboliczny – do 50 zł na dziecko miesięcznie. Rzadziej niż rodzice z OPP mają możliwość ponoszenia większych wydatków.

Należy jednak zwrócić uwagę, że koszt zajęć nie jest też obojętny rodzicom z OPP. Nieco inne jest jednak źródło tej postawy – w przypadku rodziców z OPP często powodem jest wielkość rodziny, uczestnictwo dzieci w różnych zajęciach i pozaszkolnych, i pozalekcyjnych. W przypadku mieszkańców jest to związane silniej ze statusem materialnym rodziny.

Wykres 5. Możliwości finansowe – obecnie ponoszone wydatki na zajęcia dodatkowe

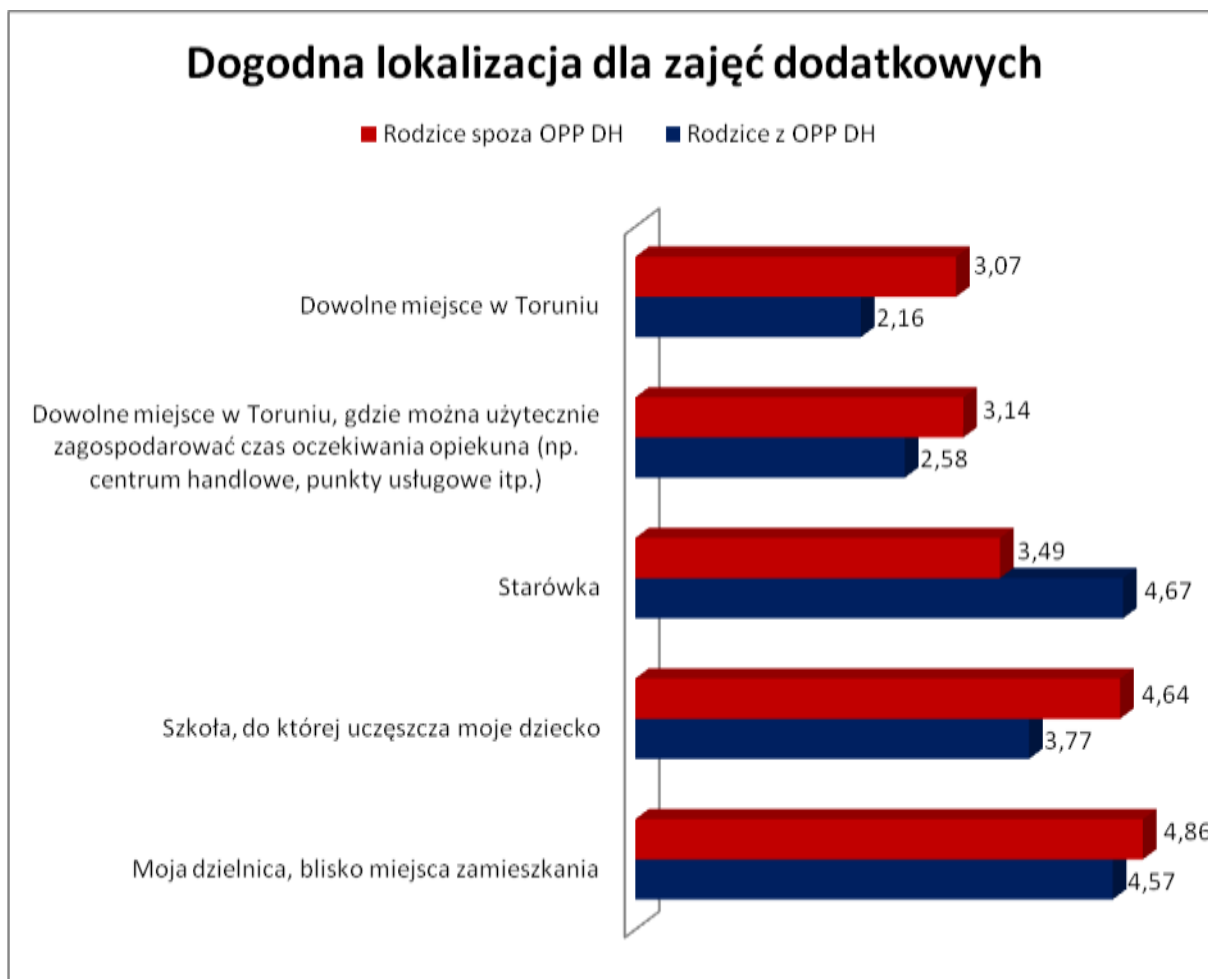
Źródło: *Badania własne*, Toruń 2014.

Dostęp do zajęć dodatkowych ze względu na lokalizację

Mieszkańcy najbardziej preferują zajęcia realizowane w ich własnej dzielnicy lub szkole, do której uczęszcza dziecko. Wyrażają umiarkowaną akceptację dla zajęć na Starówce.

Rodzicom najbardziej odpowiada lokalizacja zajęć na Starówce, ale i w pobliżu miejsca zamieszkania. Należy zwrócić uwagę, że w przypadku tej grupy badanych te lokalizacje są w dużej mierze tożsame – najliczniej w badaniu wzięli udział rodzice mieszkający na Starówce, na Przedmieściu Bydgoskim, Jakubskim i Mokrem, ale też z Wrzosów. Relatywnie niski był udział rodziców z dużych dzielnic (z Rubinkowa I, II i III było łącznie tylko rodziców, co z Jakubskiego Przedmieścia).

Wykres 6. Dogodna lokalizacja dla zajęć dodatkowych

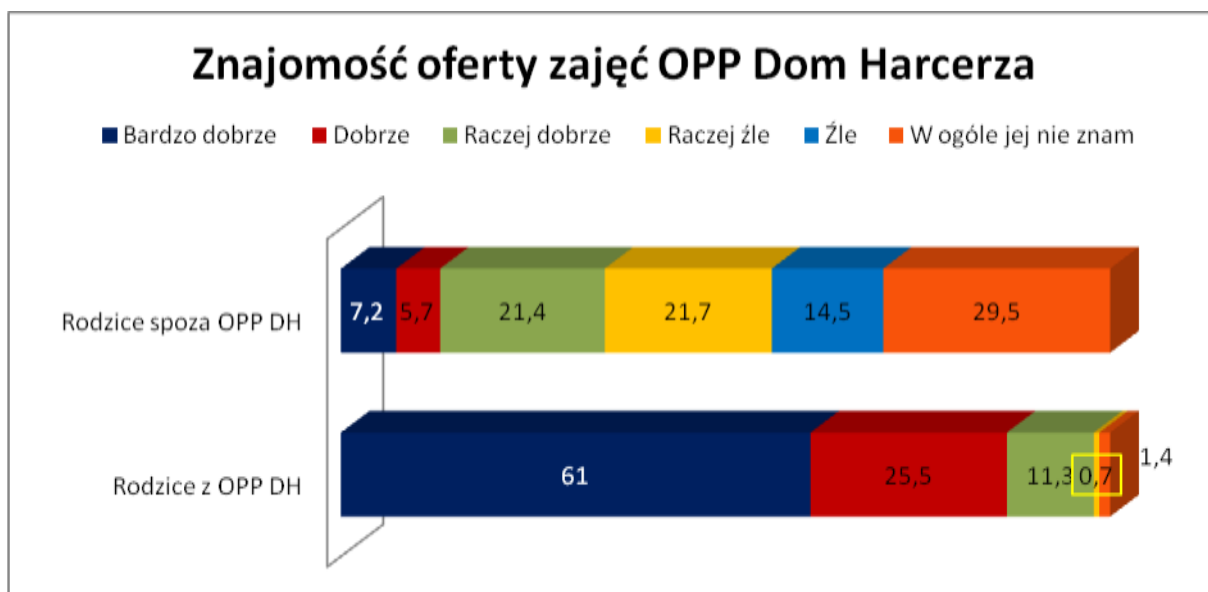
Źródło: *Badania własne, Toruń 2014.*

Ocena oferty i funkcjonowania

OPP Dom Harcerza

Mieszkańcy w niewielkim stopniu znają ofertę OPP Dom Harcerza². Wynika to przede wszystkim z tego, że zdecydowana większość badanych to mieszkańcy dzielnic dużych lub oddalonych od centrum miasta, a – jak wskazywano wcześniej – poszukiwania ofert zajęć dodatkowych koncentrują się na okolicach zamieszkania, zwłaszcza w przypadku o bardziej problemowej sytuacji materialnej. Większość (76,5%) mieszkańców nie podejmowała nigdy starań o udział dzieci w zajęciach OPP Dom Harcerza – ci, którzy mieli potrzebę znalezienia zajęć dodatkowych dla dzieci, znaleźli dogodniejsze miejsce zajęć, ciekawszą ofertę lub dogodniejszą organizacyjnie (miejsce, godzina zajęć) poza OPP DH.

Wykres 7. Znajomość oferty zajęć OPP Dom Harcerza

Źródło: *Badania własne*, Toruń 2014.

² Ze względu na niską znajomość oferty OPP DH w dalszej części badania tej części mieszkańców, która nie zetknęła się placówką nie zadawano części pytań, m.in. tym, którzy znają OPP DH, ale nigdy nie mieli bezpośredniego kontaktu z placówką nie zadano pytań o sposób organizacji zajęć w OPP.

Część rodziców OPP DH nie korzysta ze wszystkich możliwości placówki ze względu na ograniczone wielkości grup, ograniczenia finansowe rodziny, możliwości organizacyjne (np. kilkoro dzieci, z których każde musiałoby odbywać zajęcia w innym terminie).

Tabela 1. Powody nie uczestniczenia dzieci w wybranych zajęciach OPP Dom Harcerza

Z jakiego powodu dziecko/dzieci nie uczestniczy/ą w (wybranych) zajęciach OPP, mimo że podjęto starania o to?	Procent respondentów*	
	Rodzice z OPP DH	Rodzice spoza OPP DH
Znalazłem/am podobną ofertę bliżej miejsca zamieszkania	-	37,5
Zajęcia były mało interesujące	-	15,6
Organizacja zajęć była mało dogodna – godziny zajęć	14,3	13,5
Organizacja zajęć była mało dogodna – miejsce zajęć	7,1	11,5
Zajęcia były zbyt drogie	7,1	9,4
Inne powody	42,9	8,3
Było zbyt wielu chętnych w stosunku do miejsc	35,7	7,3

*Procent nie sumuje się do 100, ponieważ można było udzielić więcej niż 1 odpowiedzi.

Źródło, *Badania własne*, Toruń 2014.

Zarówno nauczyciele, jak i rodzice oceniają OPP Dom Harcerza bardzo wysoko. Oceny te są niezależne od wcześniejszych doświadczeń – to znaczy, że na ocenę nie wpłynęła np. trudność w dostaniu się na zajęcia ze względu na wielkość grup lub niedogodność godzin lub dni zajęć, ewentualnie zmiany możliwości dojazdu na zajęcia (takie przeszkody lub powody do rezygnacji z zajęć wskazali nauczyciele).

Tabela 2. Najczęstsze powody rezygnacji z zajęć według nauczycieli (N=10)

Jakie są najczęstsze powody, że ktoś zrezygnował lub nie mógł uczestniczyć w zajęciach?	Nauczyciele	
	Liczba	Procent respondentów
Było zbyt wielu chętnych w stosunku do miejsc	1	10,0
Organizacja zajęć była mało dogodna – godziny zajęć	0	0,0
Zajęcia były zbyt drogie	0	0,0
Organizacja zajęć była mało dogodna – miejsce zajęć	0	0,0
Zajęcia nie odpowiadały zainteresowaniom dziecka	0	0,0
Zmieniły się możliwości organizacyjne rodziców/dzieci	3	30,0
Inne (choroba dziecka, zmiana miejsca zamieszkania, rozbieżność oczekiwań rodziców i oferty zajęć)	9	90,0

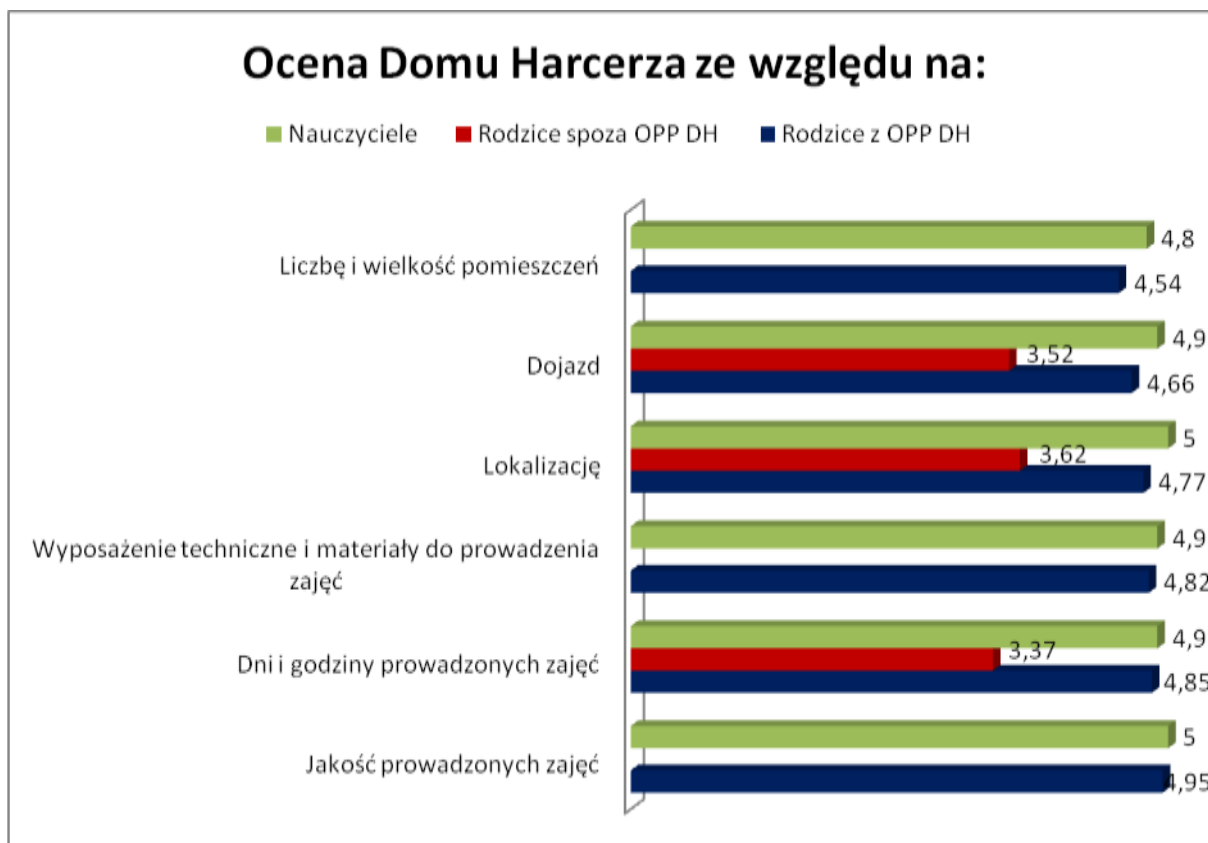
Źródło, *Badania własne*, sierpień 2014.

Oceny rodziców OPP DH były bardzo pozytywne. Jedynie dwa elementy były ocenione dobrze, a nie bardzo dobrze: była to liczba i wielkość pomieszczeń oraz dojazd na zajęcia.

Oceny mieszkańców³ są bardziej krytyczne – wszystkie elementy mają oceny niższe niż dobra. Szczególnie nisko oceniono możliwość dojazdu na zajęcia oraz dni i godziny prowadzonych zajęć (uwaga: w wynikach uwzględniono wyłącznie opinie osób, które znają ofertę OPP DH).

Najmniej krytyczni są w swoich ocenach nauczyciele. Średnie ich ocen wahają się między 4,8-5,0 (na skali 1-5). Warto przy tym zwrócić uwagę, że jedyne pojedyncze krytyczne głosy (nie dotyczy to lokalizacji) pochodziły od tych nauczycieli, którzy są zawodowo związani także z innymi instytucjami i/lub prowadzą pojedyncze przedmioty, przy tym były to głosy tylko umiarkowanie krytyczne.

Wykres 8. Ocena OPP Dom Harcerza

Źródło, *Badania własne*, sierpień 2014.

³ Mieszkańców nie pytano o kwestie, których nie potrafiliby ocenić: jakość zajęć, wyposażenie techniczne i materiały na zajęcia, liczba i wielkość pomieszczeń.

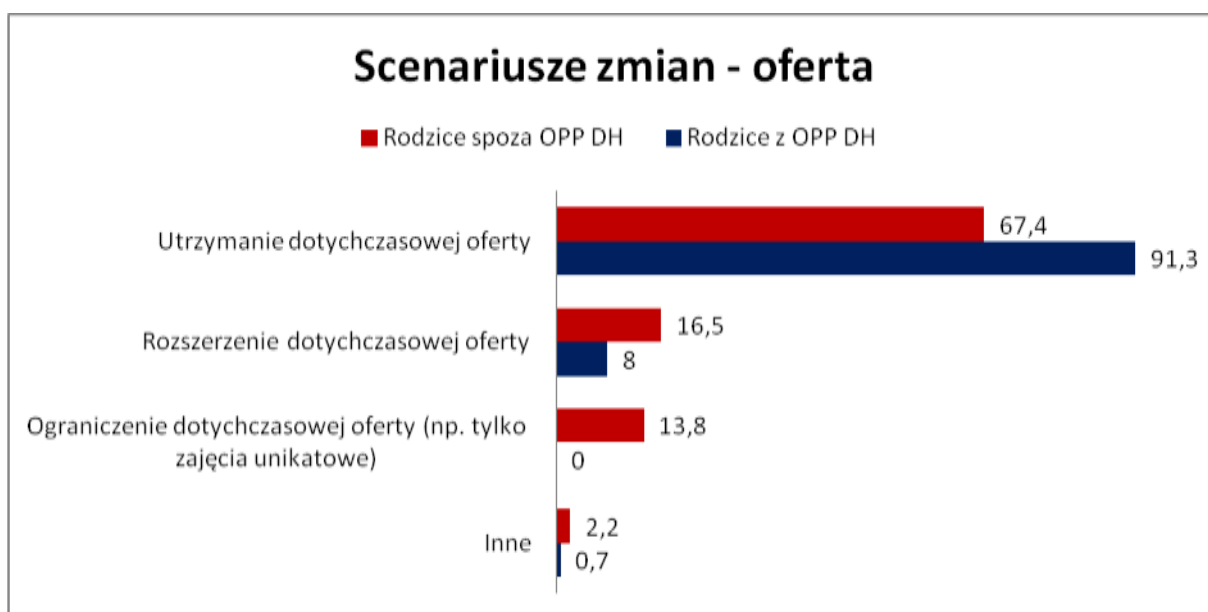
Scenariusze zmiany – OPP Dom Harcerza

Rodzice z OPP DH są bardzo konserwatywni w swoich opiniach. Nie chcą zmian ani oferty, ani reguł odpłatności za udział w zajęciach (tylko pojedynczo pojawiały się głosy o potrzebie zmiany tych ostatnich, np. innych cen dla rodzin wielodzietnych lub obniżeniu opłat).

Zmiany w zakresie oferty zajęć

Nieco bardziej otwarci na zmiany, ale w ograniczonym zakresie, są nauczyciele. Pojedyncze osoby zgłaszają potrzebę zwiększenia liczby i wielkości pomieszczeń, wprowadzenia zmian w organizacji zajęć (wprowadzenie zajęć skorelowanych), zmniejszenie wielkości grup na wybranych zajęciach. Widzą też potrzebę silniejszej współpracy z samorządem, co ma zapewnić obopólne zrozumienie potrzeb oraz spokój potrzebny dla realizacji zajęć.

Wykres 9. Pożądane zmiany oferty

Źródło, *Badania własne*, sierpień 2014.

Mieszkańcy też w większości nie oczekują zmian oferty. Część mieszkańców (16,5%) chciałaby jednak rozszerzenia oferty (np. o pożądane przez nich zajęcia sportowe) lub nadania ofercie OPP Dom Harcerza charakteru unikatowego i wybranie tylko takich zajęć, które nie są oferowane w innych pobliskich instytucjach, jak MDK lub WOAK (13,8% mieszkańców).

Zarówno mieszkańców, jak i rodziców OPP DH pytano o to, jakie zajęcia powinny być zawarte w ofercie. Mieszkańcy wskazywali najczęściej potrzebę zajęć sportowych⁴ (70,2%), ale także zajęć komputerowych, przyrodniczo-geograficznych, z zakresy nauk ścisłych⁵, ale także artystyczne: plastyczne, taneczne, muzyczne, dotyczące kultury. Mniej pożądane są inne zajęcia z zakresu humanistyki.

Rodzice z OPP DH chcieliby przede wszystkim utrzymania elementów obecnych już w ofercie. Zgłaszano też potrzebę innych rodzajów zajęć, w tym zajęć dot. kultury, zajęć sportowych, zajęć przyrodniczo-geograficznych oraz z zakresu nauk ścisłych. Potrzebę rozszerzenia oferty o te propozycje wyrażała niemal połowa badanych rodziców OPP DH.

Tabela 3. Zajęcia wchodzące w skład oferty

Jakie zajęcia powinny być zawarte w tej ofercie?	Procent respondentów*	
	Rodzice z OPP DH	Rodzice spoza OPP DH
Zajęcia plastyczne	78,9	59,6
Zajęcia taneczne i baletowe	78,2	55,8
Zajęcia komputerowe i informatyczne	72,2	61,5
Zajęcia muzyczne, śpiew	69,9	54,3
Zajęcia muzyczne, gra na instrumentach	69,9	-
Zajęcia teatralne, recytatorskie, oratorskie	66,9	49,0
Zajęcia dot. kultury (literatury, filmu, teatru, sztuki)	55,6	45,2
Zajęcia sportowe	53,4	70,2
Zajęcia przyrodniczo-geograficzne	42,1	60,6
Zajęcia dot. nauk ścisłych (chemia, fizyka, matematyka)	42,1	49,0
Zajęcia z zakresu humanistyki (poświęcone zjawiskom społecznym, filozoficznym)	28,6	39,9
Inne zajęcia	27,8	5,8

Źródło, *Badania własne*, Toruń 2014.

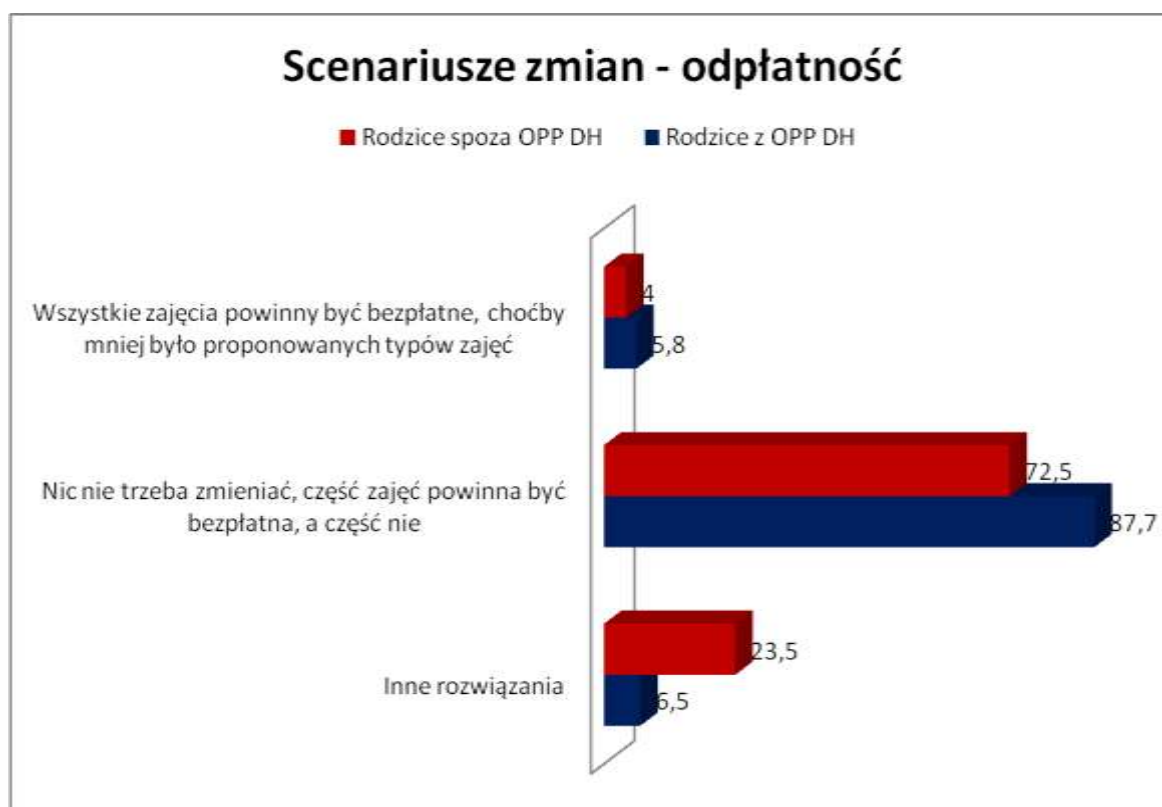
⁴ Wskazywano głównie na potrzebę uruchomienia zajęć z zakresu sztuk walki, gimnastyki artystycznej i zajęć ogólnorozwojowych, nie sportów zespołowych, wymagających dużej przestrzeni.

⁵ Należy podkreślić, że pytano o atrakcyjne zajęcia z pogranicza nauk ścisłych, poszerzające wiedzę, dające nowe możliwości poznawcze i przekraczające program szkolny. Takie zajęcia istnieją w ofercie komercyjnej, np. w ramach Uniwersytetu Dziecięcego UMK oraz zajęć laboratoryjnych (np. w Centrum Chemii w Małej Skali).

Zmiana odpłatności za zajęcia

Dominuje przekonanie, zarówno wśród rodziców OPP DH i pozostałych mieszkańców, że nie należy zmieniać obecnego systemu, w którym część zajęć jest bezpłatna (choć rodzice opłacają nie tyle zajęcia, co składkę na Radę Rodziców) a część powinna być odpłatna. Silniej do tego pomysłu przywiązani są rodzice z OPP DH. Mieszkańcy szukali też innych rozwiązań finansowych, np. wprowadzenie częściowej odpłatności, ale ze zróżnicowaną stawką, zależnie od wielkości rodziny; wprowadzeniem symbolicznej odpłatności za wszystkie formy zajęć (co oznaczałoby, że wszyscy partycypują w kosztach zakupu materiałów i doposażenia pracowni – obecnie są to koszty pokrywane z dobrowolnej składki rodziców⁶).

Wykres 10. Scenariusze zmian – odpłatność

Źródło, *Badania własne*, Toruń 2014.

Zalety i wady lokalizacji OPP DH

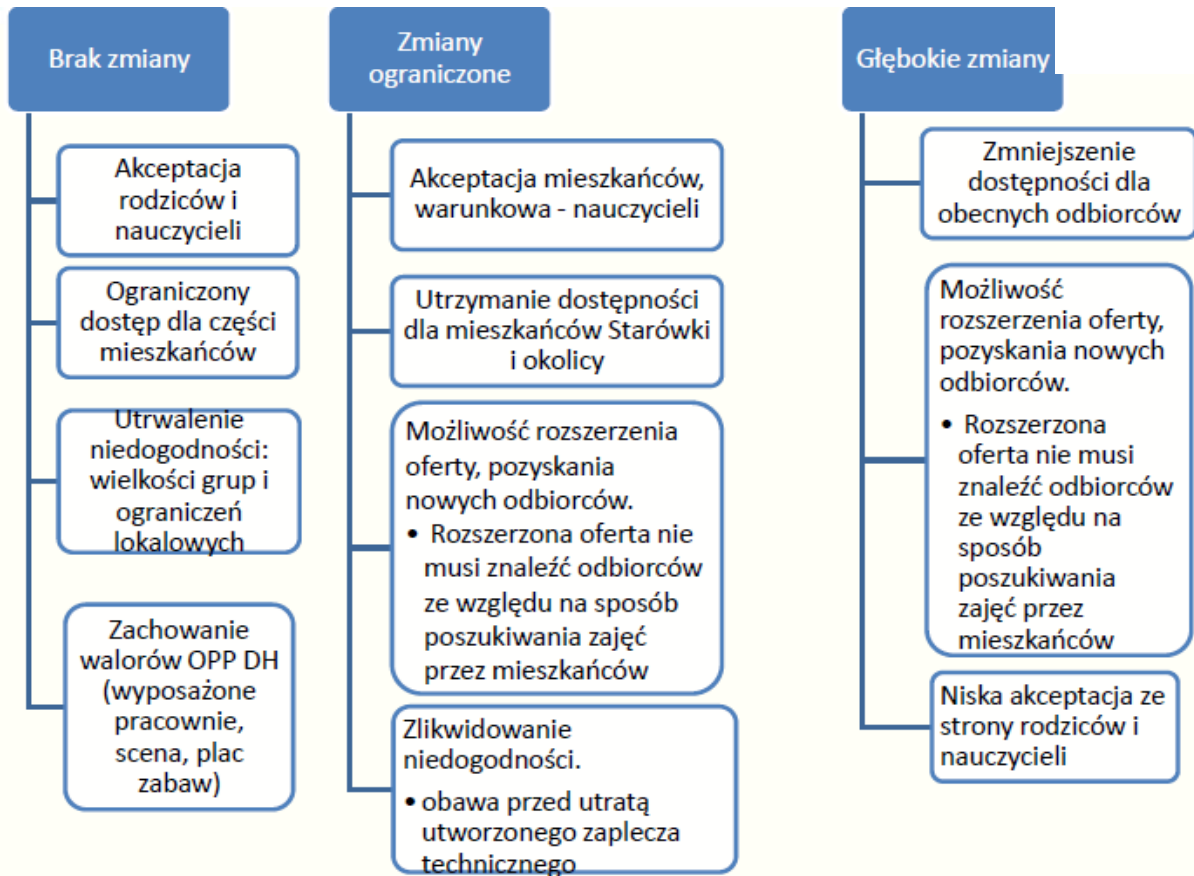
Jedynie nauczyciele wypowiedzieli się na temat ewentualnej zmiany lokalizacji OPP DH.

⁶ W trakcie konsultacji wypełniający ankiety rodzice często pytali badaczy o to, jak należy zaklasyfikować wydatki na Radę Rodziców – składka ta jest przez część z nich traktowana jako obligatoryjna i jako taka była zaliczana przez nich za koszt zajęć pozaszkolnych.

Pytano ich o to, jakie są zalety, a jakie wady ma obecna lokalizacja. Przeważają opinie, że zalety obecnej lokalizacji przewyższają ewentualne niedogodności. Gdyby jednak musiało dojść do relokacji to lepszym rozwiązaniem miałyby być przeniesienie całej placówki z pełną ofertą (1 głos).

zalety	wady
świetna centralna lokalizacja	nieadekwatna nazwa
utrwalony wizerunek i marka	zagrożenie utratą budynku
wyspecjalizowane wyposażenie pracowni i sceny	
własna scena plenerowa i sala gimnastyczna	
własny plac zabaw z programem wychowawczym	
łatwość realizacji programów upowszechniania kultury	
łatwość organizacji imprez masowych dla Torunia	

Podsumowanie. Możliwości zmiany

Aneks 1. Wypowiedzi dzieci i młodzieży

1. Zajęcia wokalne (2 chłopców; bracia; 11 i 8 lat)

Chłopcy są bardzo zadowoleni z zajęć. Uczestniczą w zajęciach 2 razy w tygodniu. Mają szansę się wykazać, bo są małe grupy i to im się podoba. Jeden z chłopców chodzi już na zajęcia 4 rok. Obaj chcą je kontynuować.

Godziny zajęć im odpowiadają, bo nie kolidują z zajęciami w szkole.

Chłopcy są bardzo zadowoleni z prowadzącej zajęcia. Podkreślają, że jest miła i bardzo fajna. Dzięki temu też się dużo uczą.

Chłopcy podkreślają, że nic by nie zmienili w tych zajęciach, nie mają żadnych zarzutów.

2. Zajęcia keyboard (chłopiec 8 lat)

Chłopiec nie jest w pełni zadowolony z zajęć. Uważa, że jest za dużo nudnych ćwiczeń i ciągłego powtarzania, a za mało nauki piosenek. Atmosfera mu też średnio odpowiada, bo „nie jest śmiesznie”.

Chłopiec chciałby chodzić na aikido, ale nie wie jeszcze czy zajęcia nie będą mu kolidowały ze szkołą.

Chłopiec uczęszczał też na zajęcia wokalne, ale musiał zrezygnować, bo nie pasowały mu godziny. Zapisał się na zajęcia taneczne gdzie indziej – w prywatnej szkole. Chłopiec podkreślał, że zajęcia wokalne w DH bardzo mu się podobały i „były fajne dzieci”.

3. Zajęcia plastyczne i teatralne (dziewczynka, ok. 6)

Dziewczynka chciałaby przede wszystkim chodzić na zajęcia teatralne, a drugiej kolejności na zajęcia plastyczne.

Wcześniej dziewczynka chodziła już na zajęcia teatralne i bardzo jej się podobało. Podkreśla z zadowoleniem, że grała rolę Kopciuszka w przedstawieniu. Dziewczynka musiała na jakiś czas zrezygnować z zajęć, ale nie potrafiła powiedzieć dlaczego.

4. Zajęcia z baletu (2 dziewczynki, siostry 7 i 9 lat)

Dziewczynki chodzą na balet. Są zachwycone zajęciami. Młodsza w czasie rozmowy cały czas tańczy na scenie, pokazuje figury, których się nauczyła.

Dziewczynki wcześniej chodziły na zajęcia artystyczne, ale musiały zrezygnować, bo

nie pasowały im godziny. Mówią, że zajęcia artystyczne im się podobały i żałują, że już nie chodzą, „ale balet też jest bardzo fajny”. Podkreślają, że bardzo lubią panią, która prowadzi zajęcia, że „tak pięknie tańczy”. Obie lubią też swoje koleżanki z baletu.

Jedna z dziewczynek dodała, że bardzo lubi ćwiczyć przed lustrem.

5. Zajęcia z baletu (2 dziewczynki)

Zajęcia „są super”. Dziewczynki są zachwycone. Prezentują swoje umiejętności, robią szpagaty, rozciągają się.

6. Szachy (chłopiec ok. 6 lat)

Bardzo wstydliwy. Powiedział tylko, że zajęcia mu się bardzo podobają i że uwielbia grać w szachy. Nie chciał rozmawiać. Nie odzywał się i nie reagował na zadawane pytania tylko siedział i rysował.

7. Zajęcia z robotyki i aikido (chłopiec, 11 lat)

Chłopcu podobają się bardziej zajęcia z robotyki niż z aikido. Podkreśla, że na zajęciach z robotyki była lepsza i fajniejsza atmosfera. Była też mniejsza grupa, co chłopcu się bardziej podobało.

W zajęciach z aikido uczestniczyły też młodsze dzieci. Chłopcu się to nie podobało. Uważa, że było dużo niesprawiedliwości i że młodszy mieli zawsze lepiej. „Brakowało mi zainteresowania trenera”. Chłopiec chciałaby dalej chodzić na zajęcia z aikido, bo „to fajna sztuka walki, można się zmęczyć”, ale pod warunkiem, że zajęcia będą oceniane sprawiedliwie.

Chłopiec podkreślał, że poznał też „dużo fajnych kolegów na tych zajęciach”.